

Yttrande förslag vattenskyddsområde för Göta älv dnr 36723-2019

Undertecknad har tagit del av förslaget och vill lämna följande synpunkter:

Av handlingarna så framkommer att Länsstyrelsen har ändrat lydelsen i vissa föreskrifter. Det är en brist att det inte redovisas vilka förändringar som är gjorda och vilka motiv som finns bakom. Nuvarande föreskrifter och motiven till dessa stämmer nu inte överens i vissa fall. Detta är djupt olyckligt eftersom HaVs vägledning 2021:4 tydligt anger vikten av att föreskrifter ska vara väl motiverade.

Områdets storlek

Undertecknad anser att den yttre zonen är helt omotiverad och saknar stöd i HaVs vägledning 2021:4 och i aktuell lagstiftning. De skäl som anges i underlaget för att ha en yttre zon är följande:

- Att det underlättar kommunens planarbete så att hänsyn i större utsträckning tas till att det är ett vattenskyddsområde.
- Öka tillsynen på tillståndspliktiga verksamheter
- Öka medvetenheten hos de människor som verkar inom sekundär zon.
- Avgränsningen bygger på Naturvårdsverkets handbok 2010:5 och de allmänna råden NFS 2003:16

De allmänna råden för upprättande av vattenskyddsområden är upphävda och gäller inte längre. Även Naturvårdsverkets handbok gäller inte längre och är ersatt med en ny vägledning.

Att ett skyddsområde underlättar kommunens planarbete måste då vägas mot de inskränkningar och konsekvenser ett skyddsområde för berörda fastighetsägare.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler är ändå tillämpliga om en verksamhet etableras utanför ett vattenskyddsområde, dvs tillståndsgivande myndighet kan ändå ställa krav som beaktar vattentäkten trots att etableringen sker utanför vattenskyddsområdet. Att öka tillsynen är fritt fram att besluta om även om det inte finns ett vattenskyddsområde. Att medvetenheten om ett vattenskyddsområde har någon avgörande effekt på skyddet av vattentäkten är nog svårbevisad.

Ovan angivna skäl är inte tillräckliga för att motivera en yttre zon.

Enligt den aktuella vägledningen för att bilda vattenskyddsområden, så finns inte längre några krav på rinntidsberäkning för att avgränsa ett vattenskyddsområde. Skyddsområdet ska istället baseras på vilka risker som finns för vattentäkten.

Vägledning om inrättande och förvaltning av vattenskyddsområden Rapport 2021:4 anger att: *Lagstiftningens konstruktion innebär att det är en möjlighet, inte en skyldighet, att inrätta ett vattenskyddsområde. Om länsstyrelsen eller kommunen väljer att besluta om ett vattenskyddsområde ska de föreskrifter som behövs för att tillgodose syftet med området också meddelas. Därav följer av att om det inte finns behov av skyddsföreskrifter torde det heller inte finnas behov av att inrätta ett vattenskyddsområde. Ett vattenskyddsområde utan föreskrifter har heller ingen egentlig reglerande verkan för syftet att skydda råvattnet.*

De effekter som verksamhetsutövarna kan få av att hamna inom den yttre skyddsområdet kan vara följande:

- Ökade tillsynskostnader
- Ökade kostnader pga praktiska åtgärder som får vidtas tex högre krav på enskilda avlopp
- Ökad administrativ börda
- Eventuell värdeminskning av fastighetsvärde, gäller främst lantbruksfastigheter.
- Tveksamt om kreditgivare vill ge lån till tex utökad djurhållning pga osäkerhet kring framtida myndighetskrav.

Det finns alltså en risk att liggande förslag kan hämma utvecklingen av de gröna näringarna som inte är proportionerligt till vad som uppstår.

Med anledning av ovan så anser undertecknad att den yttre zon ska tas bort eftersom en skyddszon utan föreskrifter inte har någon direkt skyddande effekt och har inte stöd i HaVs vägledning 2021:4.

Inre zon

Även den inre zonen är oproportionerligt stor. Avgränsningen för inre zon motiveras av de riktlinjer som är utarbetade utifrån Naturvårdsverkets handbok 2010:5 om vattenskyddsområde samt Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16). Dessa är inte gällande längre. Därmed saknas motiv till den föreslagna avgränsningen. Den nu gällande vägledningen anger att avgränsningen ska baseras på en riskbedömning. En sådan saknas vad gäller avgränsningen för föreslaget skyddsområde.

Undertecknad anser därför att det saknas motiv för att införa ett vattenskyddsområde för Göta älv.

Synpunkter föreskrifter

§1 Petroleumprodukter mm

Föreskriften är inte direkt lätt att förstå vad man får göra. Det behöver tydliggöras med konkreta exempel på vad som kräver anmälan. Det är mycket viktigt att både tillsynsmyndighet och verksamhetsutövare gör samma tolkning av vad som är tillåtet, och inte. Detta särskilt med tanke på de förhöjda straffsatser som gäller inom ett vattenskyddsområde.

Det bör tydliggöras att innehåll av petroleumprodukter i fordonstankar är undantagna i även punkten b och c.

§ 2. Anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet

Denna paragraf tycks vara ändrad då motiv till paragrafen inte tycks överensstämma med nuvarande formulering. Föreslagen föreskrift är oacceptabel då det inte går att avgöra vem som träffas av tillståndsplikten. Anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet kan vara ett vindkraftverk, tatuerare, förskola, anläggande av bergvärme mm. Detta kommer skapa en enorm administration för verksamheter och kommuner. Föreskriften uppfyller inte HaVs vägledning 2021:4 om tydlighet;

En föreskrift måste utformas och preciseras så att det inte råder några tveksamheter om vad den innefattar och vad som krävs för att den ska kunna efterlevas. Det är viktigt att alla, såväl mark- och sakägare som prövnings- och tillsynsmyndighet, förstår innebörden av bestämmelserna.

I motiven till föreskriften, som då hade en annan lydelse, så anges att olyckor och cocktaileffekter av olika ämnen, samt hänvisning till de allmänna råden. De allmänna råden finns inte längre så det motivet faller bort. Eventuella cocktaileffekter är ett ganska långsökt motiv och finns inte med i riskanalysen. Undertecknad anser att en stor riskminimering uppnås med §1 i föreskrifterna eftersom kemikalier regleras där.

När det gäller olyckor så regleras detta i § 8 som anger att omedelbart larma om olycka sker.

I motiven anges också att det ger tillsynsmyndigheten möjlighet att ställa mer långtgående krav på anmälningspliktiga verksamheter. Detta är inte ett godtagbart motiv till föreskriften då motivet ska baseras på; *”en bedömning av behovet av föreskrifter måste göras i det enskilda fallet utifrån de särskilda förutsättningarna som råder inom det område som ska skyddas”* enligt HaVs vägledning 2021:4.

Det finns också goda möjligheter utifrån miljöbalken att ställa mer långtgående krav tex genom tillsyn i det enskilda fallet.

Sammanfattningsvis saknas motiv till föreskriften och den är mycket olämplig formulerad. Föreskriften ska därmed utgå.

§4 Avloppsvatten

Det är inte miljömässigt motiverat att alla med enskilda avlopp ska återkommande söka tillstånd hos kommunen. Det är redan tillståndsplikt om man ska anlägga ett enskilt avlopp och man har som verksamhetsutövare ett ansvar för att anläggningen ska fungera. Att verksamhetsutövaren uppfyller lagens krav sker genom tillsyn. Innebär föreskriften att man då ska söka två tillstånd om man ska anlägga ett enskilt avlopp? HaVs vägledning anges att dubbelreglering ska undvikas vilket ser ut att vara fallet gällande denna föreskrift.

Gällande kommunala dagvattenutsläpp som enligt MB klassas som avloppsutsläpp så bör en överenskommelse göras med kommunen/bolaget som leder avloppsvattnet till enskild vattenanläggning/dikesföretag. Avtal behöver upprättas som reglerar hur mycket vatten kommunen/bolaget har rätt att leda ut i den enskilda vattenanläggningen. Detta för att kommunen/bolaget ska ta ansvar för översvämning på åkermark orsakade av snabba vattenflöden från hårdgjorda ytor.

§7 Spridning av kemiska växtskyddsmedel

Underlagsmaterialet är mycket knapphändigt om hur stora arealer olika markslag utgör. Det går att utläsa att 10% av arealen i Göta älvs huvudfåra utgör åker och betesmark.

HaV och CKB tog 2018 fram en rapport, *Identifiering av vattenskyddsområden med låg risk för påverkan av växtskyddsmedel*. Den pekar på att åkerandelen av den totala ytan under 15% så är det inte nödvändigt med en tillståndsplikt inom vso. Visserligen skriver man att resonemanget

inte är direkt tillämpligt på ytvattentäkter. Men det är här man måste göra en riskbedömning i det enskilda fallet. Undertecknad har inte uppmärksammat några mätningar som indikerar halter i dricksvattnet. Vi har en enorm utspädningseffekt då avrinningsområdet från vso:t utgör endast 7 % av det totala avrinningsområdet. Vi har alltså en mycket stor utspädningseffekt som måste beaktas i sammanhanget.

Utgångspunkten för att riskminimera för att skydda dricksvattnet är genom att analysera befintlig lagstiftning. Undertecknad menar att skyddssyftet uppnås då befintlig lagstiftning är långtgående för att skydda vatten.

Föreskriften saknar tillräckliga motiv och med tanke på vad som anges i HaVs rapport 2018:14, och HaVs vägledning 2021:4 så ska föreskriften utgå.

Konsekvensanalys

Konsekvensanalysen är mycket bristfällig och kan inte anses uppfylla kraven i 4 § förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Föreskrifterna har också ändrats av Länsstyrelsen vilket innebär att de konsekvenser som Länsstyrelsens ändring medför inte är analyserade. Det krävs alltså en bättre genomlysning av kostnader och en analys av inskränkningen för den enskilde kontra vinsten för det allmänna.

Rimlig bördefördelning mellan den enskilde och det allmänna

Att vara verksamhetsutövare inom ett vattenskyddsområde innebär ökade kostnader och ökad administrativ börda för dem som berörs. Det är därför rimligt att vattenkollektivet är med och finansierar skyddet av dricksvattnet. Det kan ske genom att vattenkollektivet står för alla tillståndskostnader inom ett eventuellt skyddsområde, eller att Länsstyrelsen behåller tillsynsansvaret och inte delegerar detta till kommunerna.

20210315

Med vänlig hälsning

Fastighetsbeteckning